

รายงานวิชาภาษาไทยเรื่องการอ่านและพิจารณารรณคดี
โครงสื่สุภาพเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

จัดทำโดย

๑. ณัฐชนน บุญชัยเสรี ชั้น ๑๑๐๔ เลขที่ ๐๒
๒. กฤช บุญยาภิสิทธิ์ ชั้น ๑๑๐๔ เลขที่ ๐๔
๓. ภูวเดช วรเสหาฤท ชั้น ๑๑๐๔ เลขที่ ๑๓
๔. ปราย วงศ์รุ่งภากร ชั้น ๑๑๐๔ เลขที่ ๑๕

เสนอ

อาจารย์ พนมศักดิ์ มนูญประชาภรณ์

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชา ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

คำนำ

รายงานภาษาไทยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ความรู้ต่างๆเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ให้ทราบถึงตัวละคร เรื่องย่อของวรรณคดี และ เนื้อหาสาระสำคัญต่างๆ ที่แทรกอยู่ในวรรณคดีเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้มากขึ้นผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
<u>การอ่านและพิจารณาเนื้อหาและกลวิธีในวรรณคดีและวรรณกรรม</u>	
เนื้อเรื่อง	๓
โครงเรื่อง	๓
ตัวละคร	๓-๖
ฉากท้องเรื่อง	๖
บทเจรจาหรือราฟิงราฟั้น	๖-๑
แก่นเรื่อง	
<u>การอ่านและพิจารณาการใช้ภาษาในวรรณคดีและวรรณกรรม</u>	
การสรรคำ	๓
การเรียบเรียงคำ	๓
การใช้โวหาร	๔
<u>การอ่านและพิจารณาประโยชน์หรือคุณค่าในวรรณคดีและวรรณกรรม</u>	
คุณค่าด้านอารมณ์	๔-๑๐
คุณค่าด้านคุณธรรม	๑๐
คุณค่าด้านวรรณศิลป์	๑๐-๑๑
คุณค่าด้านสังคม	๑๑
บรรณานุกรม	

การอ่านและพิจารณาเนื้อหาและกลวิธีในวรรณคดีและวรรณกรรม

๑.๑ เนื้อเรื่อง

โคลงสี่สุภาพเรื่องลิลิตตะเลงพ่ายเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการทำยุทธหัตถีระหว่างพระนเรศวรและพระมหาอุปราชซึ่งโคลงสี่สุภาพบทนี้แต่งขึ้นมาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์ไทยโคลงสี่สุภาพเรื่องลิลิตตะเลงพ่ายนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับสงครามที่เกิดขึ้นระหว่างไทยและพม่าเหตุการณ์เกิดขึ้นหลังจากพระมหาธรรมราชาได้เสด็จสวรรคตพระเจ้าันนทบุเรงได้รับสั่งให้พระมหาอุปราชมาตีกรุงศรีอยุธยา-การทำยุทธหัตถีในครั้งนั้นมีเหตุมาจากช้างของพระนเรศวรได้ตกมันและวิ่งไปกลางวงล้อมของศัตรูเมื่อพระนเรศวรทรงเห็นว่าไม่มีทางที่พระองค์

จะสู้ได้จึงชวนให้พระมหาอุปราชมาทำยุทธหัตถีระหว่างการทำยุทธหัตถีระหว่างการทำยุทธหัตถีช้างของพระนเรศวรสามารถดันช้างของพระมหาอุปราชได้พระนเรศวรจึงได้ฟันดาบไปที่ พระวรกายของพระมหาอุปราช จนสวรรคต แล้วได้รับชัยชนะ

๑.๒ โครงเรื่อง

โครงเรื่องของ ลิลิตตะเลงพ่ายคือ การทำสงคราม ระหว่างพม่าและไทย ที่ตอนนั้นพม่าได้ยกทัพมาที่ไทย โดยที่ทัพ ของพม่าได้ มีจำนวนมากกว่าไทย ด้วยพระปรีชาสามารถของพระนเรศวรจึงได้ทำยุทธหัตถีเนื่องด้วยความสามารถ ที่เหนือกว่าของกษัตริย์ไทย ทำให้ได้รับชัยชนะไป

๑.๓ ตัวละคร

ฝ่ายพม่า

๐๑.พระเจ้าหงสาวดี - มีนามว่าพระเจ้าันนทบุเรง เป็นกษัตริย์ของพม่า ทรงมีพระประสงค์จะขยายอำนาจของอาณาจักรตองอูให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยทำสงครามกับเมืองใหญ่น้อยต่าง ๆ รอบข้างรวมทั้งพิษณุโลกและอยุธยา

๐๒.พระมหาอุปราชแห่งพม่า - โอรสของันนทบุเรง ดำรงตำแหน่งอุปราชในสมัยของันนทบุเรง เดิมชื่อมั่งสามเกียด หรือมั่งกะยอชวา เป็นเพื่อนเล่นกันกับพระนเรศวรในสมัยที่พระองค์ประทับอยู่ที่กรุงหงสาวดี ทรงทำงานสนองพระราชบิดาหลายครั้ง โดยเฉพาะราชการสงคราม และได้ถวายงานครั้งสุดท้ายในการยกทัพ ๕ แสนมาตีไทย และสิ้นพระชนม์ในการทำยุทธหัตถีกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

๐๓. สมิงอะคร้าน สมิงเปือ สมิงชายม่วน - กองลาดตระเวนที่พระมหาอุปราชาส่งให้มาหาชาวของกองทัพไทย ก่อนที่จะตัดสินพระทัยยกกองทัพไทย

๐๔. เจ้าเมืองม่วน - ความรู้ข้างของพระมหาอุปราช
ผู้ที่สมเด็จพระนเรศวรรับสั่งให้กลับไปแจ้งข่าวการแพ้สงคราม
และการสิ้นพระชนม์ของพระมหาอุปราชาแก่พระเจ้าหงสาวดี

๐๕. มางจาโร - พี่เลี้ยงของพระมหาอุปราชา ผู้ที่ชนช้างกับพระเอกาทศรถ
และถูกพระเอกาทศรถฟันด้วยพระแสงของ้าวคอขาด

ฝ่ายกรุงศรีอยุธยา

๐๑. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช - กษัตริย์ของสยาม มีพระนามเดิมว่าพระนเรศ หรือ "พระองค์ดำ" ผู้ที่ประกาศเอกราชหลังจากตกเป็นเมืองขึ้นของให้พม่าจนถึง ๑๕ ปี เป็นพระราชโอรสในสมเด็จพระมหาธรรมราชาและพระวิสุทธิกษัตริย์ พระนเรศวรได้ทรงแผ่อำนาจของราชอาณาจักรไทย อย่างกว้างใหญ่ไพศาล

๐๒. สมเด็จพระเอกาทศรถ - สมเด็จพระเอกาทศรถ หรือที่ชาวตะวันตกเรียกขานพระองค์ว่า พระองค์ขาว ตามสีพระวรกาย เสด็จพระราชสมภพที่เมืองพิษณุโลกในปี พ.ศ. 2103 เป็นพระราชโอรสพระองค์เล็กในสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชกับพระวิสุทธิกษัตริย์ เป็นพระอนุชาของพระสุพรรณกัลยาและสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

๐๓. พระมหาธรรมราชา - พระบิดา ของ พระนเรศวร ในรัชสมัยของพระองค์ สมเด็จพระบรมราชาที่ 3 (พระยาละแวก) ได้ยกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาถึง 2 ครั้ง แต่ทรงป้องกันพระนครไว้ได้ และได้โปรดให้ขุดขยายคูเมืองด้านตะวันออกของเกาะเมืองให้กว้างขึ้น สร้างป้อมมหาชัย และสร้างพระราชวังจันทร์เกษมให้เป็นที่ประทับของพระมหาอุปราช (สมเด็จพระนเรศวร) สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชประสูติและเสด็จสวรรคตในปี พ.ศ. 213 สิริพระชนมายุ 76 พรรษา ครองราชย์ได้ 22 ปี

๐๔. พระมหาเถรคันฉ่อง - พระชวามอญ จำพรรษาอยู่ที่วัดป่าแก้ว มีบทบาทครั้งสำคัญ คือ ในคราวที่สมเด็จพระนเรศวรประกาศอิสรภาพ ท่านเป็นผู้เกลี้ยกล่อมให้พระยาเกียรดี และพระยารามที่พระเจ้าหงสาวดีส่งมาให้ลอบกำจัดพระนเรศวร พระมหาเถรคันฉ่องทราบก่อน

จึงนำความกราบทูลพระนเรศวร และเกลี้ยกล่อมให้ พระยาเกียรติ และพระยาราม
รับสารภาพและเข้าร่วมกับพระนเรศวร วีรกรรมอีกครั้งหนึ่งของท่านคือ การขอพระราชทานอภัยโทษ
บรรดาแม่ทัพนายกองที่ตามเสด็จสมเด็จพระนเรศวรไม่ทัน ต้องโทษประหารชีวิต
สมเด็จพระวันรัตได้ขอขมาโทษ พระราชทานอภัยโทษบรรดาแม่ทัพนายกองทั้งหลาย

๐๕. พระยาศรีไสยณรงค์ - เป็นข้าหลวงเดิมและทหารเอกคู่พระทัยของ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
เกิดเมื่อใดไม่ปรากฏเดิมมี ยศเป็น พระศรีธมมอรัญ เมื่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราชขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่
29 กรกฎาคม พ.ศ. 2133 ก็ทรงแต่งตั้งให้ พระศรีธมมอรัญเป็น พระยาศรีไสยณรงค์ ต่อมาในคราว
สงครามยุทธหัตถี ปี พ.ศ. 2135 ท่านและแม่ทัพท่านอื่นๆตามเสด็จ ไม่ทันพระองค์ก็ทรงพิโรธโปรดให้
ประหารชีวิต แต่ สมเด็จพระพนรัตน์วัดป่าแก้ว ได้มาขอร้องเอาไว้จึงโปรดให้ ไปตีเมืองมะริด,
ทวายและตะนาวศรีแทน

๐๖. พระราชฤทธานนท์ - ปลัดทัพหน้า
ที่สมเด็จพระนเรศวรแต่งตั้งให้ไปรบเป็นเพื่อนกับพระยาศรีไสยณรงค์

๐๗. เจ้าพระยาคลัง - ทำหน้ารับผิดชอบด้านการต่างประเทศ
ถูกอาญาประหารชีวิตแต่ได้รับพระราชทานอภัยโทษให้นำทัพฯหมื่นคนไปตีทวายเป็นการไถ่โทษ

๐๘. เจ้าพระยาจักรี - ทำหน้าที่รับผิดชอบด้านการพลเรือนและดูแลหัวเมืองทางภาคกลางและภาคเหนือ
ถูกอาญาประหารชีวิตในคราวที่สมเด็จพระนเรศวรกระทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชา
แต่ได้รับพระราชทานอภัยโทษให้นำทัพฯหมื่นคนไปตีเมืองตะนาวศรีและมะริดเป็นการไถ่โทษ

๐๙. เจ้ารามราชมพ - กลางข้างของพระนเรศวร หนึ่งในสี่ทหารที่ตามเสด็จทันในการทำยุทธหัตถี
และไม่โดนอาญาประหารชีวิต แล้วยังได้รับการปูนบำเหน็จจากสมเด็จพระนเรศวร
เพื่อตอบแทนความกล้าหาญ ขุนศรีคชคง ความรู้ข้างของพระเอกาทศรถ
แล้วยังได้รับการปูนบำเหน็จจากสมเด็จพระนเรศวร เพื่อตอบแทนความกล้าหาญ
หนึ่งในสี่ทหารที่ตามเสด็จทันในการทำยุทธหัตถี

๑๐. นายมหานุกาพ - ความรู้ข้างของสมเด็จพระนเรศวร ถูกทหารพม่ายิงเสียชีวิตในช่วงที่กระทำยุทธหัตถี
และได้รับพระราชทานยศและทรัพย์สินของ ฝ่ายศัตรูแก่บุตรภรรยา เป็นการตอบแทนความชอบ

๑๑. หลวงญาณโยคโลกที่ป - โจรผู้ถวายคำพยากรณ์และหาฤกษ์ยามกับสมเด็จพระนเรศวร
ในคราวที่พระองค์กำลังจะตัดสินพระทัยทำสงคราม โดยพยากรณ์ว่า พระองค์จะได้จุตรงคโศก คือ โศกดี ๔

ประการ ได้แก่ มีโชคดี วัน เดือน ปี ในการทำสงครามดี กำลังทหารเข้มแข็งดี อาหารอุดมสมบูรณ์ดี และเชษฐาเสด็จเคลื่อนทัพในยามเช้า วันอาทิตย์ขึ้น ๑๑ ค่ำ ย่ำรุ่ง ๘ นาฬิกา ๓๐ นาที ในเดือนยี่ นับเป็นฤกษ์สิริมงคล

๑๒. หลวงมหาวิชัย -

พราหมณ์ที่ทำพิธีตัดไม้ขมนามก่อนที่สมเด็จพระนเรศวรจะยกทัพออกรบและกระทำยุทธหัตถีจนได้รับชัยชนะ

๑.๔ ฉากท้องเรื่อง

ฉากที่ปรากฏในท้องเรื่องนั้นเป็นเหตุการณ์ที่กษัตริย์ของสยามได้ยกทัพและทำศึกกับกษัตริย์และกองทัพของฝ่งพม่า

๑. หงสาวดี เมืองหลวงของพม่า

๒. อโยธยา เมืองหลวงของไทย

๓. ด่านเจดีย์สามองค์ เขตแดนระหว่างไทยกับพม่า อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

๔. กาญจนบุรี เมืองหน้าด่านของไทยที่พระมหาอุปราชายกเข้ามาเป็นเมืองแรก

๕. แม่กษัตริย์ ชื่อแม่ฉวี ในจังหวัดกาญจนบุรีที่แม่ทัพนายกองเมืองกาญจนบุรีไปชุมนุมสอดแนมเพื่อหาข่าวของข้าศึก

๖. พนมทวน อำเภอหนึ่งในจังหวัดกาญจนบุรี เมื่อพระมหาอุปราชายกทัพมาถึงเกิดเวรัมภापัดดาให้บุตรของพระมหาอุปราชาหัก

๗. เมืองสิงห์ เมืองสิงห์บุรีเมืองสรรค์ เมืองสรรค์บุรี อยู่ในชัยนาท เมืองสุพรรณ

๘. กัมพูช, พุกไธธานี, ป่าสัก เมืองของเขมร

๙. ราชบุรี เมืองที่สมเด็จพระนเรศวรมีพระราชบัญชาให้เจ้าเมืองจัดการหาร้าร้อยคนไปทำลายสะพานไม้ไผ่ เจ้าเมืองชื่อพระอมรินทร์ภักย์

๑๐. วิเศษชัยชาญ เมืองที่พม่าให้กองลาดตระเวนขึ้นม้าหาข่าว

๑๑. ปากโมก เป็นตำบลที่สมเด็จพระนเรศวรยกพลขึ้นบกทรงพระสุบินว่ารบกับจระเข้ และได้ชัยชนะก่อนยกทัพออกจากปากโมก ทอดพระเนตรเห็นพระบรมสารีริกธาตุ

๑๒. หนองสาหร่าย ที่ตั้งทัพหน้าของไทย

๑๓. โลกเฝ้าข่าว ตำบลที่กองหน้าของไทยปะทะกับพม่าเวลา ๑.๐๐น.

๑๔. ตระพังตรุตำบลที่ทรงทำยุทธหัตถี

๑.๕ บทเจรจาหรือบทราฟิงราฟีน

มาเดี่ยวเปลี่ยวอกอ้า
สถิตอยู่เอื้องคัจฉา
พิศโผนพฤษภพ
พลางคะนึ่งนุชน้อย

อายุสุ
ละท้อย
บานเบิก ใจนา
แนงเนื่อนวลสงวน

สลัดไดโตสลัดน้อง
เพราะเพื่อมาราญรอน
สละสละสมร เสมอชื่อ
นิกะกานามไม้

แทงนอน ไพรฤ
เศิกไสร์
ไผ่นา
แมนแมนทรวงเรียม

สายหยุดหยุดกลืนฟุ้ง
สายปหยุดเสนห์หาย
ก็คืนก็วันวาย
ถวิลทุกชวบค่าเข้า

ยามสาย
ห่างเศร้า
วางทเวช ราแม่
หยุดได้หันใจ

ในโคลงสี่สุภาพบทนี้ ผู้แต่งได้ประพันธ์ถึงความรู้สึกพระมหาอุปราชขณะที่ทรงออกรบ ผู้แต่งได้อธิบายความคิดถึงของพระมหาอุปราช ที่ทรงมีต่อนางสนมที่ต้องจำใจจากมาเพื่อทำสงคราม และเปรียบสายฝนเป็นตั้งความรู้สึกของพระองค์ซึ่งแม้ว่าฝนจะหยุดแล้ว ก็ไม่ได้จะหมดรักและเสนห์หาต่อสนมเหล่านั้น

๑.๖ แก่นเรื่อง

เจตนาของผู้ประพันธ์เรื่องลิลิตตะเลงพ่ายคือทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงความชาญฉลาดและความกล้าหาญของพระมหากษัตริย์ ที่เสียสละเพื่อป้องกันประเทศเอาไว้ได้

การอ่านและพิจารณาการใช้ภาษาในวรรณคดีและวรรณกรรม

๒.๑ การสรรคำ

- มีการเลียนเสียงธรรมชาติ
- ใช้สัมผัสพยัญชนะและสัมผัสสระ
- มีการใช้คำซ้ำ

- สัมผัส สระเดียวกันทั้งวรรค
- มีการเล่นคำ

๒.๒ การเรียบเรียงคำ

- แต่งด้วยลิลิตสุภาพ ประกอบด้วย ร่ายสุภาพ โคลงสองสุภาพ โคลงสามสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ
- ใช้คำโบราณ เพื่อเล่าถึงเหตุการณ์ เป็นคำที่กล่าวถึงความห้าวหาญของพระมหากษัตริย์

๒.๓ การใช้โวหาร

การใช้โวหารเพื่อบรรยายให้เห็นภาพตอนที่พระนเรศวรได้ฟันพระมหาอุปราชา ที่พระวรกาย แล้วร่างของพระมหาอุปราชาได้ล้มลงไปอยู่บนหัวช้างแล้วทรงวิญญูณไปสู่สุคติ ณ สวรรค์

อุรารานร้าวแยก	ยลสยบ
เอนองต์ลงทบ	ท้าวดีน
เหนือคอคชซอนชบ	สังเวช
ววยชีวาทม์สุตสิ้น	สู่ฟ้าเสวยสวรรค

การอ่านและพิจารณาประโยชน์หรือคุณค่าในวรรณคดีและวรรณกรรม

๓.๑ คุณค่าทางอารมณ์

ในส่วนของคุณค่าทางอารมณ์ของวรรณคดีเรื่องลิลิตเลงฟายนั้น ผู้แต่งได้ใช้ภาษาที่สื่อถึงอารมณ์ได้อย่างชัดเจน เช่น ใช้ภาษาที่ก่อให้เกิดความเศร้าโศกเสียใจ คิดถึงหรือแม้กระทั่งความดีใจ

๓.๑.๑) การใช้ถ้อยคำให้เกิดความรู้สึกเห็นใจ

ผู้แต่งได้ประพันธ์ถึงตอนที่พระมหาอุปราชาเดินทางไปรบกับกรุงศรีอยุธยาตามคำสั่งของพระเจ้าบุเรงนอง แต่ตัวของพระมหาอุปราชานั้นได้คิดถึงแต่นางสนม ในกลอนบทนี้ได้นำชื่อของดอกไม้ ต้นไม้และธรรมชาติต่างๆมาผสมผสานให้เข้าถึงเนื้อเรื่องได้มากขึ้น

สลัดไโดสัดน้อง	แขนงนอน ไพรฤ
เพราะเพื่อมาราญรอน	เศิกไสร
สละสละสมร	เสมอชื่อ ไม่นา
นีกะกำนามไม้	แมนแมนทรวงเรียม

ไม้โรกเหมือนโรคร้า รุมกาม
 ไฟว่าไฟราคลาม ลวกร้อน
 นางแยมหนึ่งแยมยาม เยาว์ยั่ว แยมฤ
 ตุมตั้งตุมตีซ็อน อกอันกันแสง

สายหยุดหยุดกลืนฟุ้ง ยามสาย
 สายบ่หยุดเสน่หทัย ห่างเสร้า
 กี่คืนกี่วันวาย วางเทวษ ราแม่
 กลวิทุกชวบคำเข้า หยุดได้ฉนใด

๓.๑.๒ การใช้ถ้อยคำเกิดอารมณ์สะเทือนใจ

ตอนที่พระมหาอุปราชาลาพระสนมเพื่อไปรบกับกรุงศรีอยุธยาผู้แต่งได้ใช้ภาษาที่ทำให้ผู้อ่านนั้นเกิดความสะเทือนใจของความรู้สึกที่ต้องพลัดพรากจากคนรัก

พระผาดผายสู່ห้อง	หาอนุชนวณ้อง
หนุ่มหน้าพระสนม	
ปวงประนมนบเกล้า	งามเสงี่ยมเพี้ยมเฝ้า
อยู่ถ้ำทูลสนอง	
กรตระกองกอดแก้ว	เรียมจักร้างรสแคล้ว
คลาดเกล้าคลาสมร	
จำใจรจากสร้อย	อยู่แม่อย่าละห้อย
หอนซ้าคืนสม แม่แล	

๓.๑.๓ การใช้ถ้อยคำให้เกิดความรู้สึกเจ็บปวด

ตอนที่พระมหาอุปราชาไม่ประสงค์ที่จะออกรบเนื่องมาจากนิมิตที่บอกว่าพระองค์จะต้องตาย พระเจ้านันทบุเรงซึ่งเป็นพ่อแท้ๆของพระมหาอุปราชานั้นกลับไม่สนใจและกล่าวกับพระมหาอุปราชาว่าให้พระมหาอุปราชานั้นไปนากระโปรงของสตรีมาใส่ซึ่งเป็นถ้อยคำที่แสดงให้เห็นถึงความเจ็บปวดของพระมหาอุปราชา

“...ฟังสารราชเอารส ธก็พะชดบัณฐา เจ้าอยุธยาธิบดี ล้วนยงยุทธเชี่ยวชาญ หาญหักศีกบมียอ ต่อสู้ศึกบมียอน ไปพักวนว่าใช้ ให้ทหวงธห้าม แม้นเจ้าคร้ามเคราะห์กาจ จงอย่ายาตรยุทธนา เอาพิสตราสตรี สวมอินทรีย์สร้างเคราะห์ ๓ตรีสเยาเยียงขลาด องค์อุปราชยินสาร แสนอ้ประมาณมาตย์มวณวณพระพักตร์ผองเผือด เลือดสลดหมดคล้า ซ้ำกมลหมองมัว...

๓.๒ คุณค่าด้านคุณธรรม

๑.สอนให้รู้จักความไม่ประมาทและความรอบคอบในการทำการใหญ่
ในเรื่องแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมของพระนเรศวรที่ทรงแสดงพระปรีชาสามารถทางการรบและความ
รอบคอบทำให้ชนะศึกในครั้งนั้น

พระห้วงแต่ศึกเสี้ยน	อัสดง
เกรงกระลับก่อรงค์	ร้าวหล้า
คือใครจักคุมคง	ควรรคู่ เข็ญแฮ
อาจประกันกรุงถ้ำ	ทัพช้อยคืนถึง

ตั้งกลอนข้างบนที่แสดงให้เห็นถึงความไม่ประมาทและความรอบคอบของพระองค์ที่สั่งให้ทำลายสะพาน
เพื่อหลังจากชนะศึกกับพม่า พวกทหารก็จะได้กลายเป็นเฉลยให้กับไทย

๒.แสดงให้เห็นถึงความกตัญญูกตเวที

ในระหว่างทำศึกพระมหาอุปราชได้แสดงถึงความหวังใยถึงพระบิดาและคำนึงตลอดว่าถ้าตายในสนามรบแล้ว
ใครจะอยู่ต่อสู้รบให้พ่อต่อ ซึ่งนั้นแสดงถึงความรักและความอาลัยจากลูกสู่อุปราช นอกจากความกตัญญู
ที่พระมหาอุปราชมีให้พ่อแล้ว ท่านยังแสดงถึงความหวังใย จงรักภักดีต่อประเทศอีก ดังในโคลง

๓.แสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์

จากในเนื้อเรื่องเราจะเห็นได้ว่าบรรดาขุนนางและทหารทั้งฝ่ายไทยและพม่าได้แสดงความซื่อสัตย์และจง
รักภักดีต่อประเทศของตนโดยการคอยสนับสนุนและไม่มีการทรยศหรือเป็นกบฏต่อประเทศของตนเอง เลย

๓.๓ คุณค่าด้านวรรณศิลป์

เป็นแบบอย่างการแต่งวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติที่ดีเด่นทั้งเนื้อหา สำนวนโวหาร และกลวิธีการแต่ง
กวีปรุงแต่งเนื้อหาได้อย่างเหมาะสมโดยนำข้อเท็จจริงจากประวัติศาสตร์
มาผสมผสานกับเนื้อหาที่สร้างสรรค์ขึ้นจากจินตนาการอย่างกลมกลืน มีการดำเนินเรื่องที่
สะท้อนอารมณ์และเร้าใจผู้อ่านมีการเลือกสรรถ้อยคำอย่างประณีตทำให้สื่อความได้ชัดเจน
และมีความไพเราะ เหตุการณ์ตอนทำศึกสงครามใช้คำที่แสดงความอีกเขมและต่อสู้กันอย่าง ห้าวหาญ
ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกตื่นเต้นเร้าใจ ส่วนเหตุการณ์ยามทุกข์โศกก็ใช้คำที่สื่อ
อารมณ์เศร้าได้อย่างลึกซึ้งเหตุการณ์ตอนกวีชมความงามของธรรมชาติก็สามารถสร้าง
ความรื่นรมณ์ให้แก่ผู้อ่าน ทำให้วรรณคดีเรื่องนี้มีรสอันหลากหลายชวนอ่าน

๓.๔ คุณค่าด้านสังคม

แม้เรื่องนี้จะป็นวรรณคดีเรื่องหนึ่ง แต่ก็มีความสำคัญและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เนื้อหาตอนใดที่นำมาจากพระราชพงศาวดารก็ระพยายามรักษาชื่อแท้จริงไว้ไม่ให้คลาดเคลื่อนไปจากเดิม เส้นทางทัพก็ดี จำนวนไพร่พลในกองทัพก็ดี ชื่อแม่ทัพและชื่อช้างก็ดี หรือเหตุการณ์สำคัญๆ ในเรื่อง ก็ดี ล้วนตรงตามเนื้อความที่ปรากฏในเอกสารทางประวัติศาสตร์ทั้งสิ้น ทำให้มีประโยชน์ต่อสังคมทั้งด้าน การศึกษาและความบันเทิง

บรรณานุกรม

สมศักดิ์ อัมพรวิสิทธิ์โสภา และธัญลักษณ์ จุ้ยเรือง. (2537). หลักภาษา และการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารวรรณคดีวิจักษ์ ม.5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ภูมิบัณฑิต.

ลิลิตตะเลงพ่าย [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐.

สืบค้นได้จาก

<<https://sites.google.com/a/http.ac.th/lilitalangpai/9-bth-wikheraah/8-2-dan-wrrnsilp>>